

Geschiedenis van de Bethelkerk

In het begin van de jaren dertig strekte de Hervormde Gemeente van Loosduinen zich uit vanaf het dorp Loosduinen tot aan de Laan van Eik en Duinen. De Hervormde Gemeente had één kerk: de Dorpskerk (nu de Abdijkerk geheten). De stad Den Haag breidde zich in de dertiger jaren in snel tempo uit in westelijke richting. De bouw van nieuwe wijken deed het aantal bewoners in dit stadsdeel (Bohemen) snel toenemen. Met de bevolkingsaanwas groeide in die dagen ook het verlangen naar een eigen kerkgebouw. De Dorpskerk lag immers ver weg. Men begon met het houden van kerkdiensten in 'Villa Johanna', op de hoek van de Thorbeckelaan en de Oude Haagweg. Toen de Haagse Hervormde Gemeente de Bloemen- en de Vruchtenbuurt annexeerde, schoof de kerkelijke grens tussen beide Hervormde Gemeenten (Loosduinen en Den Haag) in westelijke richting op, en werd de Thorbeckelaan de nieuwe grens. Als gevolg daarvan verhuisden de kerkdiensten naar de aula van de Dalton HBS aan de Aronskelkweg.

Bouw en ingebruikname van de Bethelkerk

Toen de eerste predikant, ds. F.K. van Evert, in juni 1937 in dit stadsdeel werd beroepen, kregen de plannen tot de bouw van een eigen kerk snel vaste vorm. Als plaats werd de Händellaan gekozen. Reeds in 1937 werd de bouw aanbesteed. De kosten werden geramd op fl 85.000,-. Architect was de heer W. Ch. Kuiper, die onder meer de Oranjekerk in Den Haag en de Prinses Julianakerk in Scheveningen had gebouwd. Het eerste ontwerp was een kerkgebouw met bijgebouwen. Men durfde het echter niet aan om het gehele complex tegelijk te bouwen. Het bleef alleen bij de kerk met kerkenraadskamer, catechisatieruimte en een kosterwoning.

Op 12 maart 1938 vond de eerste steenlegging plaats door ds. G. Venema (Dorpskerk). Bij de ingang van de kerk werd een steen ingemetseld waarop gebeiteld staat: 'Dit is niet dan een Huis Gods' (Genesis 28:17, Statenvertaling). In het Hebreeuws betekent 'Beth-El' 'Huis Gods'.

Achter deze steen werd een oorkonde op perkament verborgen.

Op 20 december 1938 werd de kerk plechtig in gebruik genomen. De predikant van de wijkgemeente (Bethelkerk), ds. F.K. van Evert, deed de liturgie; ds. G. Venema van de Loosduinse Dorpskerk hield de preek naar aanleiding van Genesis 28:17. Gemeenteleden schonken bij de inwijding o.a. een kanselbijbel en een doopvont.

Ramen

Als je van de ingang naar het liturgisch centrum toeloopt, dan vind je aan de rechterzijde vijf ramen die betrekking hebben op 'Beth-El' (zie op de website: [kerkzaal](#)) en aan de linkerzijde vijf ramen die symbolen tonen van de Messiaanse Gemeente. De ramen zijn gemaakt door glazenier Blom uit Delft.

Orgel

Met groot enthousiasme zamelde men ook geld in voor de bouw van een orgel. Een bazar voor het orgelfonds bracht fl 2250,- op. Ook koningin Wilhelmina stelde een bedrag beschikbaar.

De bouw van het orgel was bij de inwijding van de kerk zover gevorderd dat het hoofdklavier en het pedaal al konden worden gebruikt.

In mei 1943 werd het orgels schuldenvrij aan de kerkvoogdij overgedragen. De gemeente had er ruim fl. 8.000 voor bijeengebracht.

Aanpassing en uitbreiding van het Gemeentecentrum

Voor velen is de kerk als je eigen huis. Je zorgt er voor dat het goed wordt onderhouden en er netjes uitziet en op gezette tijden pas je het interieur aan aan de stijl en de kleuren van de tijd. Zo verging het ook de Bethelkerk. In 1938 gebouwd en ingericht naar de stijl en smaak van toen.

In de loop van de jaren werden veel plannen gesmeed en schetsen gemaakt voor aanpassingen van de bij ruimten en de kerkzaal. Het merendeel werd verworpen, meestal vanwege de hoge kosten, enkele werden gerealiseerd.

In 1957 leverde een door jongeren gevoerde actie 'vernieuwing gemeentecentrum' binnen een half jaar ca. fl 4000,- op. Op advies van een binnenhuisarchitect werden daarvan de zalen opgeknapt en aangepast.

In 1961 was er mede door de groei voor kringwerk grote behoefte aan meer zaalruimte. Deze aanbouw vond plaats naar een ontwerp van architect C.J. van Harmelen. In 1964 werd de uitvoering ter hand genomen met als resultaat de bouw van het huidige Gemeentecentrum, met de zalen, de keuken, de predikantenkamer en (verhuurde) ruimten naast het Gemeentecentrum. In mei 1965 werd het feestelijk in gebruik genomen. Al gauw werden op het podium van de grote zaal

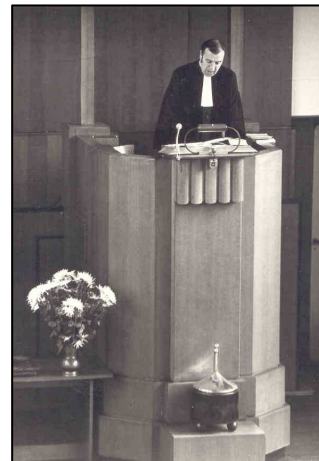
toneelstukken opgevoerd. Voor de aankleding en de inrichting van de zalen en de keukenapparatuur werden nog gedurende enkele jaren acties en verkoopdagen gehouden. Uit die tijd stamt ook het wandkleed 'Het nieuwe Jeruzalem' (Openbaring 21) van Fenny Nijman, dat in de grote zaal hangt.

Verlangen naar een liturgisch centrum

Met de toenemende belangstelling voor een liturgische ordening van de eredienst groeide ook het verlangen naar een liturgisch centrum. Diverse keren zijn er schetsen gemaakt, maar uiteindelijk werd toch besloten er niet aan te beginnen. Belangrijke reden: solidariteit met de centrale gemeente. Men wilde geen beroep doen op de kerkvoogdij die in die tijd alle zeilen moest bijzetten voor de bouw van kerken in nieuwbouwwijken:

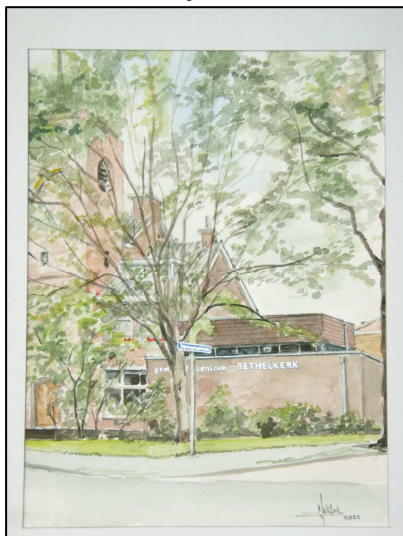
Exoduskerk en Sjalomkerk.

Jaren gaan voorbij, de kerken zijn gebouwd, en daar begint opnieuw het verlangen te kriebelen: de kerkzaal is, hoewel karakteristiek, donker en saai van kleur. Dat past niet meer in de tijd van lichte kleuren, en het liturgisch centrum, dat is er nog steeds niet, de kerkeraadsbanken staan nog ver weg van de gemeente, statig bezijden de hoge preekstoel.

Renovatie

In 1984 vraagt de kerkeraad de aandacht van de hervormde Centrale Kerkenraad van Loosduinen voor aanpassing van de kerkzaal en de bijruimten, maar dat leidt tot niets. In 1988 ligt er een nieuw ontwerp ter tafel van de hand van de

architecten L.J. de Klerk en C.J. van Harmelen, beide meelevende gemeenteleden. Het plan behelst twee belangrijke elementen: het vervaardigen van een liturgisch centrum en een goed toegankelijk ontmoetingscentrum. Er volgt een brede discussie over de noodzaak: is het niet beter om geld te steken in mankracht in plaats van in gebouwen, over de omvang van de ingreep: alleen de kerkzaal uitbreiden met een liturgisch centrum, of ook de bijruimten opknappen, waar toch ook het hart van de gemeente klopt. Er is discussie over de financiering: de kerkvoogdij zal slechts een deel van de kosten kunnen dragen. Maar de tijd is er kennelijk rijp voor: de zaken worden nu serieus aangepakt. Een renovatie-commissie krijgt de opdracht voorstellen uit te werken over de inrichting en de aankleding, in overleg met de architecten. Een begroting wordt opgemaakt en de haalbaarheid bestudeerd. Basis voor de financiering is een in 1977 ontvangen en inmiddels aardig aangegroeid legaat. In 1988 wordt het Fonds Renovatie Bethelkerk (FRB) opgericht. Een financiële actie zal moeten aantonen dat, na aftrek van het beschikbare legaat en de bijdragen van plaatselijke en landelijke organen, het benodigde geld zal binnenkomen. Het FRB, onder de bezielende leiding van dhr. Gerrit Spijkerboer, gaat creatief te werk, het organiseert verkoop van bouwstenen, rommelmarkten, fietstochten, bridgedrives, buitendagen enz. Voorts wordt er veel geld gevraagd, en

ontvangen van bestaande fondsen.

Nadat de noodzakelijke vergunningen zijn verstrekt en de opbrengst van de FRB als graadmeter positief uitvalt, kan in mei 1990 het sein op groen worden gezet. Het duurt nog 1½ jaar, voordat met de verbouw kan worden begonnen. Die tijd is nodig voor het maken en goedkeuren van een definitief ontwerp en de keuze voor de aankleding. De gemeente wordt op de hoogte gehouden via een met regelmaat verschijnend renovatie-bulletin. In januari 1992 wordt de renovatie ter hand genomen; die zal 3½ maand duren. Gedurende die periode worden de kerkdiensten gehouden in de aula van het Tinbergencollege aan de Groen van Prinstererlaan. De bouw verloopt volgens plan en met Pasen kan de kerk weer in gebruik worden genomen. Op 3 mei vindt in een feestelijke dienst de officiële opening plaats. Het FRB houdt in het najaar nog een finale actie, die met succes kan worden afgerond. De renovatie heeft ca. fl. 450.000,- gekost.

Deze renovatie heeft gedurende vier jaren veel mensen in beweging gezet. Veel werk is verzet door commissies en vrijwilligers. Maar bovenal heeft het de gemeenschap versterkt.

Oplichten

Bij de opdracht tot renovatie in 1988 werd vooral de nadruk gelegd op het 'oplichten' van het interieur naast het inrichten van de liturgisch centrum, dat in overeenstemming moest zijn met de in de wijkgemeente geldende opvattingen en gebruiken betreffende de eredienst en waarin de letterlijke afstand van de voorganger tot de gemeente zou worden verkleind.

Axiale opstelling

De axiale opzet van de Bethelkerk is uitgangspunt geweest bij het oorspronkelijk ontwerp. Het zou, naar de opvatting van de architect, dhr. Leo de Klerk, absoluut onjuist zijn dit uitgangspunt bij het overwegen van een andere inrichting te negeren.

Daarin is gekozen voor de axiale opstelling van kansel en avondmaalstafel.

De toevoeging van de lezenaar maakte een asymmetrische plaatsing van het doopvont mogelijk. Bovendien gaf deze opstelling de mogelijkheid ruimte rond het doopvont te creëren, opstelruimte die bij de bediening van de doop zeer gewenst is.

De kansel werd belangrijk lager gemaakt - en in de richting van de kerkruimte verplaatst, zodat de afstand tussen voorganger en gemeente kleiner gemaakt kon worden.

Als klankbord achter de kansel is gekozen voor een driedelig scherm. Dit scherm verleent de voorganger een rustige achtergrond. Het is opgedeeld teneinde de in de kerkruimte voorkomende maten, geen geweld aan te doen. Als kerkelijke 'logica' is van een driedeling gebruik gemaakt.

Behoeft aan kasten voor berging van liturgisch materiaal is opgelost door wigvormige plaatsing van deze elementen; enerzijds ter geleiding van de zichtlijnen vanuit de kerkruimte naar het liturgisch centrum en anderzijds voor het aanleggen van hellingbanen, die het beleven van de dienst voor rolstoelers mogelijk moeten maken.

De speeltafel van het orgel is 'verzonken' in het podium, - het liturgisch centrum ligt drie treden hoger dan de kerkruimte - aangebracht.

Symboliek

Er is gezocht naar een symbolisch element, dat in beginsel voor alle vier meubelen als uitgangspunt zou kunnen dienen en dat tevens karakteristiek en representatief voor elk van die meubelen is. Na ampele studie is gekozen voor een rechthoek, 'rechthoekig-rechthoekig - zo men wil rechtzinnig- maar ook transparant'.

Kansel

Er is gekozen voor een open kansel. De voorganger kan daardoor in zijn geheel door de gemeente worden gezien. Deze kansel is voorzien van een hekwerk, opgebouwd uit twaalf elementen. Aan voor- en achter- zijde elk drie en aan de langzijden vier en twee elementen. De twaalf elementen verbeelden de twaalf apostelen. De dertiende is de voorganger, die daardoor ook symbolisch, dicht bij de gemeente komt te staan.

Lezenaar

De lezenaar is samengesteld uit twee elementen: Oude en Nieuwe Testament/Tenach en Evangelie. Zij staan naast elkaar. Ze horen bijeen, en mogen niet van elkaar losgemaakt worden.

Avondmaalstafel

De avondmaalstafel wordt gedragen door vier elementen. Deze symboliseren de vier windstreken, gedachtig Jesaja 25, de aankondiging van het overvloedige feestmaal voor alle volkeren.

Doopvont

Als symbool zijn ook hier de windstreken Oost, West, Noord en Zuid voor de elementen gebruikt. De vereniging van de volkeren, onafhankelijk van huidskleur en oorsprong wordt uitgebeeld door de omgekeerde kegel, die de elementen samenbrengt en die tevens een zilveren schaal en dito deksel van het oorspronkelijke doopvont draagt.

(deze gegevens zijn ontleend aan een lezing die dhr. Leo de Klerk in december 1998 ter gelegenheid van de viering van het zestigjarig bestaan heeft gehouden)

Paaskaars

Op de Eerste Paasdag wordt de nieuwe paaskaars binnengebracht onder het zingen van Lied 165 'Licht, ontloken aan het duister' (uit de bundel: *Tussentijds*). Het licht van de paaskaars verdrijft de donkerte van de nacht en is daarmee het symbool van de verrezen Messias Jezus, die volgens de christelijke traditie het duister en het kwaad heeft overwonnen.

Op deze paaskaars (2008) wordt het verhaal van de Emmaüsgangers (Lucas 24,13-35) afgebeeld. De paaskaars van 2007 is geschonken aan mw. An Pieterse.

De houder voor de paaskaars is een ontwerp van de architect en gemeentelid, Leo de Klerk (1926-2008). Uitgangspunt, basis van de paaskaars is de vijfhoekige ster van Bethlehem.

Gedachtenisplateau

Rechts voorin de kerk staat het gedachtenisplateau met witte stenen in het zand. In het midden ligt

een grote steen met daarop de woorden van Psalm 27,5 'Hij verbergt mij veilig in zijn tent, tilt mij hoog op de rots'. In het zand is de Alfa en de Omega, de eerste en laatste letter van het Griekse alfabet zichtbaar, aanduiding van God als eerste (begin) en laatste (einde)(Openbaring 1:8).

Bij de afkondiging van een overlijden van een gemeentelid wordt een witte steen geplaatst, waarop de naam van de overledene staat en de sterfdatum. 'Wij leggen een witte steen neer op het gedachtenisplateau in de wetenschap dat haar/zijn naam zal zijn gekend en bewaard in de palm van Gods hand.' En er wordt een kaarsje aangestoken, ontstoken aan de paaskaars, teken van het licht van de opgestane Heer.

Op de zondag - rond Allerzielen (31 oktober) - waarop de doden worden herdacht, mag de familie de witte steen mee naar huis nemen.

Orgel

Het orgel is gebouwd door de firma H.W. Flentrop uit Zaandam. De eerste organist van de Bethelkerk, dhr. Henk van den Berg, heeft de dispositie van het orgel ontworpen. Het orgelfront is een ontwerp van de architect van de kerk W.Ch. Kuiper. Het kent 1316 pijpen. In afwijking van het oorspronkelijke plan is de speeltafel niet op de gaanderij geplaatst, maar voorin de kerk.

Naast het orgel

Naast het orgel bevinden zich twee aan de achterzijde verlichte vierkanten. Deze dekken de oorspronkelijke roosvensters af. Deze waren geblindeerd in verband met tegenlicht hinder in de kerkzaal. Voor deze vierkanten is gekozen, als symboliek voor ons geloof. De figuren zijn zonder aantasting niet vervormbaar en verschaffen ons de vastheid, die wij in ons bestaan zo nodig hebben.

Vernieuwing van het Gemeentecentrum

Aan het begin van het nieuwe millennium is het Gemeentecentrum opnieuw dringend aan vernieuwing toe. In de zomer van 2000 wordt het toilettenblok geheel vernieuwd en de garderobe verplaatst.

Het is een zaak van lange adem - er zijn vele plannen gemaakt, die steeds verworpen werden - , maar - mede op verzoek van de mensen die koken voor de Open Maaltijden - is er in januari 2008 toch een nieuwe keuken gekomen. De predikantenkamer is daarvoor iets verkleind.

De Bethelkerk: 70 jaar

De Bethelkerk bestaat officieel op zaterdag 20 december 2008 70 jaar. De gemeente viert het jubileum in de vorm van een gemeentezondag: op zondag 'Rorate coeli (=Dauwt, hemelen)', 21 december 2008.